

Programski jezici

<http://www.programskijezici.matf.bg.ac.rs/>

**Univerzitet u Beogradu
Matematički fakultet**

Dizajn programskih jezika

Materijali za vežbe

**Nastavnik: Milena Vujošević Janićić
Asistent: Marjana Šolajić**

**Beograd
2016.**

Priprema materijala:

dr Milena Vujošević Jančić, docent na Matematičkom fakultetu u Beogradu

Marjana Šolajić, asistent na Matematičkom fakultetu u Beogradu

Branislava Živković, asistent na Matematičkom fakultetu u Beogradu

Sadržaj

1	Skript programiranje	3
1.1	Uvod, kolekcije, matematičke funkcije	3
1.1.1	Uvodni primeri	3
1.1.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	3
1.1.3	Zadaci za vežbu	4
1.2	Datoteke, niske, JSON format, datum	4
1.2.1	Uvodni primeri	4
1.2.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	4
1.2.3	Zadaci za vežbu	5
1.3	Argumenti komandne linije, sortiranje, obilazak direktorijuma	6
1.3.1	Uvodni primeri	6
1.3.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	6
1.3.3	Zadaci za vežbu	7
2	Programiranje ograničenja	9
2.1	Programiranje ograničenja	9
2.1.1	Uvodni primeri	9
2.1.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	9
2.1.3	Zadaci za vežbu	10
3	Komponentno programiranje	13
3.1	Uvod	13
3.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	13
4	Konkurentno programiranje	15
4.1	Uvod, kreiranje niti, prioritet, sinhronizacija.	15
4.1.1	Uvodni primeri	15
4.1.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	15
4.1.3	Zadaci za vežbu	16
4.2	Zaključavanje, java katanci i uslovni redovi čekanja.	16
4.2.1	Uvodni primeri	16
4.2.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	16
4.3	Grafički korisnički interfejs	17
4.3.1	Uvodni primer - železnička stanica	17
4.3.2	Zadaci za samostalni rad sa rešenjima	17
4.3.3	Zadaci za vežbu	18
5	Generičko programiranje	19
5.1	Osnove programskog jezika C++, šabloni funkcija	19
5.1.1	Uvodni primeri	19
5.1.2	Zadaci za vežbu	20
5.2	Šabloni klasa	20
5.2.1	Uvodni primeri	20
5.2.2	Zadaci za vežbu	21
5.3	STL	21
5.3.1	Uvodni primeri	21
5.3.2	Zadaci za vežbu	23

1

Skript programiranje

Potrebno je imati instaliran Python 2.7 na računaru.

Literatura:

- (a) <https://www.python.org/>
- (b) <http://www.tutorialspoint.com/python>
- (c) <https://wiki.python.org/moin/>

1.1 Uvod, kolekcije, matematičke funkcije

1.1.1 Uvodni primeri

Zadatak 1.1 Ispisivanje pozdravne poruke, komentari.

Zadatak 1.2 Promenljive, niske, formatiran ispis, učitavanje sa standardnog ulaza, aritmetičke i logičke operacije, naredbe grananja.

Zadatak 1.3 Moduli math i random.

Zadatak 1.4 Liste.

Zadatak 1.5 Skup, katalog, uređene n-torke.

1.1.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 1.6 Pogodi broj Napisati program koji implementira igricu "Pogodi broj". Na početku igre računar zamišlja jedan slučajan broj u intervalu $[0,100]$. Nakon toga igrač unosi svoje ime i započinje igru. Igrač unosi jedan po jedan broj sve dok ne pogodi koji broj je računar zamislio. Svaki put kada igrač unese broj, u zavisnosti od toga da li je broj koji je unet veći ili manji od zamišljenog broja ispisuje se odgovarajuća poruka. Igra se završava u trenutku kada igrač pogodio zamišljen broj.

Zadatak 1.7 Aproksimacija broja PI metodom Monte Karlo Napisati program koji aproksimira broj PI koriscenjem metode Monte Karlo. Sa standardnog ulaza unosi se broj N. Nakon toga N puta se bira tačka na slučajan način tako da su obe koordinate tačke iz intervala $[0,1]$. Broj PI se računa po sledecoj formuli:

$$PI = 4 * A/B$$

- A je broj slučajno izabranih tačaka koje pripadaju krugu poluprečnika 0.5, sa centrom u tački (0.5, 0.5)
- B je broj slučajno izabranih tačaka koje pripadaju kvadratu čija temena su tačke (0, 0), (0, 1), (1, 1), (1, 0).

Zadatak 1.8 X-O Napisati program koji implementira igricu X-O sa dva igrača.

1.1.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 1.9 Ajnc Napisati program koji implementira igricu Ajnc sa jednim igračem. Igra se sa špilom od 52 karte. Na početku igrač unosi svoje ime nakon čega računar deli dve karte igraču i dve karte sebi. U svakoj sledećoj iteraciji računar deli po jednu kartu igraču i sebi. Cilj igre je sakupiti karte koje u zbiru imaju 21 poen. Karte sa brojevima nose onoliko bodova koliki je broj, dok žandar, dama, kralj nose 10 bodova. Karta As može da nosi 1 ili 10 bodova, u zavisnosti od toga kako igraču odgovara. Igrač koji sakupi 21 je pobedio. Ukoliko igrač premaši 21 bod, pobednik je njegov protivnik. <https://en.wikipedia.org/wiki/Blackjack>

Zadatak 1.10 4 u liniji Napisati program koji implementira igricu 4 u nizu sa dva igrača. Tabla za igru je dimenzije 8x8. Igrači na početku unose svoja imena, nakon čega računar nasumično dodeljuje crvenu i žutu boju igračima. Igrač sa crvenom bojom igra prvi i bira kolonu u koju ce da spusti svoju lopticu. Cilj igre je da se sakupe 4 loptice iste boje u liniji. Prvi igrač koji sakupi 4 loptice u liniji je pobedio. https://en.wikipedia.org/wiki/Connect_Four

1.2 Datoteke, niske, JSON format, datum

1.2.1 Uvodni primeri

Zadatak 1.11 Funkcije za rad sa niskama.

Zadatak 1.12 Datoteke.

Zadatak 1.13 Modul datetime.

Zadatak 1.14 JSON format.

1.2.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 1.15 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava ime datoteke i broj n i računa broj pojavljivanja svakog n -grama u datoteci koji su sačinjeni od proizvoljnih karaktera i rezultat upisuje u datoteku `rezultat.json`.

Na primer:

Listing 1.1: `dat.txt`

```
1 Ovo je datoteka dat
```

Listing 1.2: `rezultat.json`

```
1 {
2   'a' : 1, 'ka' : 1, 'ot' : 1, 'ek' : 1,
3   'd' : 2, 'j' : 1, 'da' : 2, 'e' : 1,
4   'o' : 1, 'to' : 1, 'at' : 2, 'je' : 1,
5   'ov' : 1, 'te' : 1, 'vo' : 1
6 }
```

Zadatak 1.16

U datoteci `korpa.json` se nalazi spisak kupljenog voća u json formatu:

```
1 [ { 'ime' : ime_voca, 'kolicina' : broj_kilograma } , ... ]
```

U datotekama `maxi_cene.json`, `idea_cene.json`, `shopngo_cene.json` se nalaze cene voća u json formatu:

```
1 [ { 'ime' : ime_voca, 'cena' : cena_po_kilogramu } , ... ]
```

Napisati program koji izračunava ukupan račun korpe u svakoj prodavnici i ispisuje cene na standardni izlaz.

1.2.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 1.17 Napisati program koji iz datoteke `ispiti.json` učitava podatke o ispitima i njihovim datumima. Ispisati na standardni izlaz za svaki ispit njegovo ime i status "Prosao" ukoliko je ispit prosao, odnosno "Ostalo je jos n dana.", gde je n broj dana od trenutnog datuma do datuma ispita.

Listing 1.3: `ispiti.json`

```

1  [ {'ime': 'Relacione baze podataka',
2    'datum': '21.09.2016.'},
3    {'ime': 'Vestacka inteligencija',
4    'datum': '17.06.2017.'},
5    {'ime': 'Linearna algebra i analiticka geometrija',
6    'datum': '08.02.2017.'} ]

```

Zadatak 1.18 Napisati program koji izdvaja sve jednolinijske i višelinjske komentare iz `.c` datoteke čije ime se unosi sa standardnog ulaza, listu jednih i drugih komentara upisuje u datoteku `komentari.json`. Jednolinijski komentari se navode nakon `//` a višelinjski između `/*` i `*/`.

Listing 1.4: `program.c`

```

1  #include <stdio.h>
2
3  // Primer jednolinijskog komentara
4
5  int main(){
6  /*
7   Na ovaj nacin ispisujemo tekst
8   na standardni izlaz koristeći jezik C.
9  */
10  printf("Hello world!");
11
12  // Na ovaj nacin se ispisuje novi red
13  printf("\n");
14  /*
15   Ukoliko se funkcija uspesno završila
16   vraćamo 0 kao njen rezultat.
17  */
18  return 0;
19  }

```

Listing 1.5: `komentari.json`

```

1  {
2    'jednolinijski' : ['Primer jednolinijskog komentara',
3                      'Na ovaj nacin se ispisuje novi red'],
4    'viselinjski'   : ['Na ovaj nacin ispisujemo tekst na standardni
5                      izlaz koristeći jezik C.',
6                      'Ukoliko se funkcija uspesno završila
7                      vraćamo 0 kao njen rezultat.']
8  }

```

Zadatak 1.19 Napisati program upoređuje dve datoteke čija imena se unose sa standardnog ulaza. Rezultat upoređivanja je datoteka `razlike.json` koja sadrži broj linija iz prve datoteke koje se ne nalaze u drugoj datoteci i obratno. *Napomena* Obratiti pažnju na efikasnost.

Listing 1.6: `dat1.txt`

```

1  //netacno
2
3  same=1;
4
5  for(i=0; s1[i]!='\0' && s2[i]!='\0'; i++) {

```

```
6   if(s1[i]!=s2[i]) {
8       same=0;
9       break;
10  }
   return same;
```

Listing 1.7: *dat2.txt*

```
1   //tacno
3   for(i=0;s1[i]!='\0' && s2[i]!='\0';i++){
5       if(s1[i]!=s2[i])
6           return 0;
7   }
   return s1[i]==s2[i];
```

Listing 1.8: *razlike.json*

```
1 {
2   'dat1.txt' : 7,
3   'dat2.txt' : 4
4 }
```

1.3 Argumenti komandne linije, sortiranje, obilazak direktorijuma

1.3.1 Uvodni primeri

Zadatak 1.20 Modul `sys` i argumenti komandne linije

Zadatak 1.21 Modul `os`

Zadatak 1.22 Sortiranje

1.3.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 1.23 Napisati program koji računa odnos kardinalnosti skupova duže i šire za zadati direktorijum. Datoteka pripada skupu duže ukoliko ima više redova od maksimalnog broja karaktera po redu, u suprotnom pripada skupu šire. Sa standardnog ulaza se unosi putanja do direktorijuma. Potrebno je obići sve datoteke u zadatom direktorijumu i njegovim poddirektorijumima (koristiti funkciju `os.walk()`) i ispisati odnos kardinalnosti skupova duže i šire.

Zadatak 1.24 Napisati program koji obilazi direktorijume rekursivno i računa broj datoteka za sve postojeće ekstenzije u tim direktorijumima. Sa standardnog ulaza se unosi putanja do početnog direktorijuma, a rezultat se ispisuje u datoteku `rezultat.json`. Na primer:

Listing 1.9: *rezultat.txt*

```
1 {
2   'txt' : 14,
3   'py' : 12,
4   'c' : 10
5 }
6
```

Zadatak 1.25 U datoteci `radnici.json` nalaze se podaci o radnom vremenu zaposlenih u preduzeću u sledecem formatu:

```
1  [ { 'ime' : 'Pera Peric',  
2    'odmor' : ['21.08.2016.', '31.08.2016.'],  
3    'radno_vreme' : ['08:30', '15:30'] }, ...]
```

Napisati program koji u zavisnosti od unete opcije poslodavcu ispisuje trenutno dostupne radnike odnosno radnike koji su na odmoru. Moguće opcije su 'd' - trenutno dostupni radnici i 'o' - radnici koji su na odmoru. Radnik je dostupan ukoliko nije na odmoru i trenutno vreme je u okviru njegovog radnog vremena.

Zadatak 1.26 Napisati program koji učitava ime datoteke sa standardnog ulaza i na standardni izlaz ispisuje putanje do svih direktorijuma u kojima se nalazi ta datoteka.

1.3.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 1.27 Napisati program koji ispisuje na standardni izlaz putanje do lokacija svih Apache virtuelnih hostova na računaru. Smatrati da je neki direktorijum lokacija Apache virtuelnog hosta ukoliko u sebi sadrži `index.html` ili `index.php` datoteku.

Zadatak 1.28 Napisati program koji realizuje autocomplete funkcionalnost. Sa standardnog ulaza korisnik unosi delove reči sve dok ne unese karakter !. Nakon svakog unetog dela reči ispisuju se reči koje počinju tim karakterima. Spisak reči koje program može da predloži se nalazi u datoteci `reci.txt`.

2

Programiranje ograničenja

Potrebno je imati instaliran Python 2.7 i biblioteku python-constraint. Na Ubuntu 14.04 operativnom sistemu, biblioteka python-constraint se može instalirati pomoću Pip alata:

```
sudo apt-get -y install pip
sudo pip install python-constraint
```

Korisni linkovi i literatura:

<http://labix.org/doc/constraint/>
<https://pypi.python.org/pypi/python-constraint>
http://www.hakank.org/constraint_programming_blog/

2.1 Programiranje ograničenja

2.1.1 Uvodni primeri

Zadatak 2.1 Modul constraint, osnovne funkcije

2.1.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 2.2 Napisati program koji pronalazi trocifren broj ABC tako da je količnik $ABC / (A + B + C)$ minimalan i A, B i C su različiti brojevi.

Zadatak 2.3 Dati su novčići od 1, 2, 5, 10, 20 dinara. Napisati program koji pronalazi sve moguće kombinacije tako da zbir svih novčića bude 50.

Zadatak 2.4 Napisati program koji ređa brojeve u magičan kvadrat. Magičan kvadrat je kvadrat dimenzija 3x3 takav da je suma svih brojeva u svakom redu, svakoj koloni i svakoj dijagonali jednak 15 i svi brojevi različiti. Na primer:

```
4 9 2
3 5 7
8 1 6
```

Zadatak 2.5 Napisati program koji pronalazi sve vrednosti promenljivih X, Y i Z za koje važi da je $X \geq Z$ i $X * 2 + Y * X + Z \leq 34$ pri čemu promenljive pripadaju narednim domenima $X \in \{1, 2, \dots, 90\}$, $Y \in \{2, 4, 6, \dots, 60\}$ i $Z \in \{1, 4, 9, 16, \dots, 100\}$

Zadatak 2.6 Napisati program koji dodeljuje različite vrednosti različitim karakterima tako da suma bude zadovoljena:

```
TWO
+TWO
-----
FOUR
```

Zadatak 2.7 Napisati program koji pronalazi sve vrednosti promenljivih X , Y , Z i W za koje važi da je $X \geq 2 * W$, $3 + Y \leq Z$ i $X - 11 * W + Y + 11 * Z \leq 100$ pri čemu promenljive pripadaju narednim domenima $X \in \{1, 2, \dots, 10\}$, $Y \in \{1, 3, 5, \dots, 51\}$, $Z \in \{10, 20, 30, \dots, 100\}$ i $W \in \{1, 8, 27, \dots, 1000\}$.

Zadatak 2.8 Napisati program koji raspoređuje brojeve 1-9 u dve linije koje se seku u jednom broju. Svaka linija sadrži 5 brojeva takvih da je njihova suma u obe linije 25 i brojevi su u rastućem redosledu.

```
1   3
2   4
   5
6   8
7   9
```

Zadatak 2.9 Pekara *Kiflica* proizvodi hleb i kifle. Za mešenje hleba potrebno je 10 minuta, dok je za kiflu potrebno 12 minuta. Vreme potrebno za pečenje ćemo zanemariti. Testo za hleb sadrži 300g brašna, a testo za kiflu sadrži 120g brašna. Zarada koja se ostvari prilikom prodaje jednog hleba je 7 dinara, a prilikom prodaje jedne kifle je 9 dinara. Ukoliko pekara ima 20 radnih sati za mešenje peciva i 20kg brašna, koliko komada hleba i kifli treba da se umesi kako bi se ostvarila maksimalna zarada (pod pretpostavkom da će pekara sve prodati)?

Zadatak 2.10 Napisati program pronalazi vrednosti $A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S$ (svako slovo predstavlja različit broj) koje su poredane u heksagon na sledeći način:

```
  A,B,C
D,E,F,G
H,I,J,K,L
M,N,O,P
Q,R,S
```

tako da zbir vrednosti duž svake horizontalne i dijagonalne linije bude 38 ($A+B+C = D+E+F+G = \dots = Q+R+S = 38$, $A+D+H = B+E+I+M = \dots = L+P+S = 38$, $C+G+L = B+F+K+P = \dots = H+M+Q = 38$).

Zadatak 2.11 Kompanija Start ima 250 zaposlenih radnika. Rukovodstvo kompanije je odlučilo da svojim radnicima obezbedi dodatnu edukaciju. Da bi se radnik obučio programskom jeziku Elixir potrebno je platiti 100 evra po osobi za kurs, ali bi njegovo produktivno znanje ovog programskog jezika donelo 150 projekat/sati mesečno, što bi za kompaniju značilo dobit od 5 evra po projekat/satu. Da bi se radnik obučio programskom jeziku Dart potrebno je platiti 105 evra po osobi za kurs, ali bi njegovo produktivno znanje ovog programskog jezika donelo 170 projekat/sati mesečno, koji bi za kompaniju značili dobit od 6 evra po satu. Ukoliko Start ima na raspolaganju 26000 evra za obuku i maksimalan broj 51200 mogućih projekat/sati mesečno, odrediti na koji način kompanija treba da obuči svoje zaposlene kako bi ostvarila maksimalnu dobit.

Zadatak 2.12 Napisati program koji raspoređuje 8 topova na šahovsku tablu tako da se nikoja dva topa ne napadaju.

Zadatak 2.13 Napisati program koji raspoređuje 8 dama na šahovsku tablu tako da se nikoje dve dame ne napadaju.

Zadatak 2.14 Napisati program koji učitava tablu za Sudoku iz datoteke čije ime se zadaje sa standardnog ulaza i korišćenjem ograničenja rešava Sudoku zagonetku.

2.1.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 2.15 Za svaku narednu zagonetku, napisati program koji dodeljuje različite vrednosti različitim karakterima tako da suma bude zadovoljena:

GREEN + ORANGE = COLORS
 MANET + MATISSE + MIRO + MONET + RENOIR = ARTISTS
 COMPLEX + LAPLACE = CALCULUS
 THIS + IS + VERY = EASY
 CROSS + ROADS = DANGER
 FATHER + MOTHER = PARENT
 WE + WANT + NO + NEW + ATOMIC = WEAPON
 EARTH + AIR + FIRE + WATER = NATURE
 SATURN + URANUS + NEPTUNE + PLUTO = PLANETS
 SEE + YOU = SOON
 NO + GUN + NO = HUNT
 WHEN + IN + ROME + BE + A = ROMAN
 DONT + STOP + THE = DANCE
 HERE + THEY + GO = AGAIN
 OSAKA + HAIKU + SUSHI = JAPAN
 MACHU + PICCHU = INDIAN
 SHE + KNOWS + HOW + IT = WORKS
 COPY + PASTE + SAVE = TOOLS

Zadatak 2.16 Za svaku narednu zagonetku, napisati program koji dodeljuje različite vrednosti različitim karakterima tako da suma bude zadovoljena:

THREE + THREE + ONE = SEVEN
 NINE + LESS + TWO = SEVEN
 ONE + THREE + FOUR = EIGHT
 THREE + THREE + TWO + TWO + ONE = ELEVEN
 SIX + SIX + SIX = NINE + NINE
 SEVEN + SEVEN + SIX = TWENTY
 ONE + ONE + ONE + THREE + THREE + ELEVEN = TWENTY
 EIGHT + EIGHT + TWO + ONE + ONE = TWENTY
 ELEVEN + NINE + FIVE + FIVE = THIRTY
 NINE + SEVEN + SEVEN + SEVEN = THIRTY
 TEN + SEVEN + SEVEN + SEVEN + FOUR + FOUR + ONE = FORTY
 TEN + TEN + NINE + EIGHT + THREE = FORTY
 FOURTEEN + TEN + TEN + SEVEN = FORTYONE
 NINETEEN + THIRTEEN + THREE + TWO + TWO + ONE + ONE + ONE = FORTYTWO
 FORTY + TEN + TEN = SIXTY
 SIXTEEN + TWENTY + TWENTY + TEN + TWO + TWO = SEVENTY
 SIXTEEN + TWELVE + TWELVE + TWELVE + NINE + NINE = SEVENTY
 TWENTY + TWENTY + THIRTY = SEVENTY
 FIFTY + EIGHT + EIGHT + TEN + TWO + TWO = EIGHTY
 FIVE + FIVE + TEN + TEN + TEN + TEN + THIRTY = EIGHTY
 SIXTY + EIGHT + THREE + NINE + TEN = NINETY
 ONE + NINE + TWENTY + THIRTY + THIRTY = NINETY

Zadatak 2.17 Za svaku narednu zagonetku, napisati program koji dodeljuje različite vrednosti različitim karakterima tako da jednakost bude zadovoljena:

MEN * AND = WOMEN
 COGITO = ERGO * SUM
 ((JE + PENSE) - DONC) + JE = SUIS
 FERMAT * S = LAST + THEOREM.
 WINNIE / THE = POOH
 TWO * TWO + EIGHT = TWELVE

Zadatak 2.18 Uraditi sve zadatke koji su pobrojani ovde:
<http://www.primepuzzle.com/leeslatest/alphameticpuzzles.html>

Zadatak 2.19 Napisati program koji učitava ceo broj n i ispisuje magičnu sekvencu S brojeva od 0 do $n - 1$. $S = (x_0, x_1, \dots, x_{n-1})$ je magična sekvenca ukoliko postoji x_i pojavljivanja broja i za $i = 0, 1, \dots, n - 1$.

Zadatak 2.20 Čistačica Mica sređuje i čisti kuće i stanove. Da bi sredila i počistila jedan stan potrebno joj je 1 sat, dok joj je za kuću potrebno 1.5 sati. Prilikom čišćenja, Mica potroši neku količinu deterdženta, 120ml po stanu, odnosno 100ml po kući. Mica zaradi 1000 dinara po svakom stanu, odnosno 1500 dinara po kući. Ukoliko Mica radi 40 sati nedeljno i ima 5l deterdženta na raspolaganju, koliko stanova i kuća je potrebno da očisti kako bi imala najveću zaradu?

Zadatak 2.21 Marija se bavi grnčarstvom i pravi šolje i tanjire. Da bi se napravila šolja, potrebno je 6 minuta, dok je za tanjir potrebno 3 minuta. Pri pravljenju šolje potroši se 75 gr, dok se za tanjir potroši 100 gr gline. Ukoliko ima 20 sati na raspolaganju za izradu svih proizvoda i 250 kg gline, a zarada koju ostvari iznosi 2 evra po svakoj šolji i 1.5 evra po tanjiru, koliko šolja i tanjira treba da napravi kako bi ostvarila maksimalnu zaradu?

Zadatak 2.22 Jovanin komšija preprodaje računare i računarsku opremu. Očekuje isporuku računara i štampača. Pri tom, računari su spakovani tako da njihova kutija zauzima 360 kubnih decimetara prostora, dok se štampači pakuju u kutijama koje zauzimaju 240 kubnih decimetara prostora. Komšija se trudi da mesečno proda najmanje 30 računara i da taj broj bude bar za 50% veći od broja prodatih štampača. Računari koštaju 200 evra po nabavnoj ceni, a prodaju se po ceni od 400 evra, dok štampači koštaju u nabavci 60 evra i prodaju se za 140 evra. Magacin kojim komšija raspolaže ima svega 30000 kubnih decimetara prostora i mesečno može da nabavi robu u iznosu od najviše 14000 evra. Koliko računara, a koliko štampača komšija treba da proda kako bi se maksimalno obogatio?

3

Komponentno programiranje

Potrebno je imati instalirane sledeće programe:

- (a) Eclipse (može se preuzeti na strani <http://www.eclipse.org/downloads/>)
- (b) JavaFX (može se preuzeti na strani <http://www.oracle.com/technetwork/java/javase/overview/javafx-overview-2158620.html>)

Literatura:

- (a) <http://docs.oracle.com/javafx/2/>
- (b) <http://www.java2s.com/Tutorials/Java/JavaFX/>

3.1 Uvod

Zadatak 3.1 Uvodni primer kreiranja aplikacije. StackPane.

Zadatak 3.2 Forme za unos podataka. GridPane.

Zadatak 3.3 Slajder. Transformacija kruga. BorderPane.

Zadatak 3.4 ListView generička komponenta.

3.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 3.5 Napraviti aplikaciju koja prikazuje matricu sa tablicom množenja. Elementi matrice su dugmići na kojima je ispisana vrsta i kolona matrice kojoj pripadaju. Klikom na odgovarajući dugmić na standardni izlaz se prikazuje rezultat množenja. Omogućiti da veličina tablice množenja bude promenljiva korišćenjem slajdera. Vrednost slajdera definiše dimenziju matrice (max=9) koja se prikazuje u centralnom delu (na primer, ako je vrednost slajdera 5 potrebno je da se prikaže tablica množenja veličine 5x5). Za osnovni kontejner upotrebiti BorderPane na kom se u gornjem regionu dodaje FlownPane sa slajderom čija je inicijalna vrednost 0 i tekстом "Veličina tablice množenja". Matricu dugmića dodati u GridPane koji se postavlja u centralnom regionu BorderPane kontejnera.

Zadatak 3.6 Napraviti aplikaciju koja organizuje grupe za zajednički rad na seminarskom zadatku. Program pri pokretanju daje svoj predlog za dve grupe u obliku listi u kojima su zapisana imena studenata (u svakoj po 5). Omogućiti korisniku da napravi drugačije grupe prebacivanjem studenata iz jedne u drugu listu. Za osnovni kontejner upotrebiti HBox koji sadrži dve liste. Između listi treba da stoje dugmići označeni sa "»" i "«" (za njihovu organizaciju koristiti VBox). Odabirom elementa iz leve liste i klikom na "»", taj element je potrebno prebaciti na kraj desne liste (analogno i za dugme "«").

4

Konkurentno programiranje

Potrebno je imati instalirane sledeće programe:

- (a) Eclipse (može se preuzeti na strani <http://www.eclipse.org/downloads/>)
- (b) Java JDK 1.8 (može se preuzeti na strani <http://www.oracle.com/technetwork/java/javase/downloads/index.html>)

Literatura:

- (a) <http://www.roseindia.net/java/thread/index.shtml>
- (b) <http://www.javamex.com/tutorials/threads/>

4.1 Uvod, kreiranje niti, prioritet, sinhronizacija.

4.1.1 Uvodni primeri

Zadatak 4.1 Kreiranje niti korišćenjem `java.lang.Thread` klase.

Zadatak 4.2 Kreiranje niti korišćenjem `java.lang.Runnable` interfejsa.

Zadatak 4.3 Program demonstrira tri procesa sa različitim prioritetom. Svaki proces predstavlja po jedan red čekanja pacijenata u bolnici (deca, penzioneri, zaposleni). Pacijenti se prozivaju na svake 2 sekunde s tim što prednost imaju deca i starija lica.

Zadatak 4.4 Join metod. Uočen problem u prethodnom primeru se rešava korišćenjem join metoda.

Zadatak 4.5 Podaci o zaposlenim licima u preduzeću se cuvaju u obliku deljenih podataka kojima mogu pristupati različiti procesi i modifikovati ih. Program demonstrira problem nesinhronizacije niti koji može dovesti do nekonzistentnosti podataka u bazi preduzeća.

Zadatak 4.6 Sinhronizacija niti. Uočen problem u prethodnom primeru se rešava korišćenjem `synchronized` bloka.

4.1.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 4.7 Napisati program kojim se paralelizuje izračunavanje izraza $(2 + 36) * (15 + 100)$. Koristiti zasebne niti za primenu matematičkih operacija koje se javljaju u izrazu, broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju. Main nit treba samo da ispiše vrednost izraza na standardni izlaz.

Zadatak 4.8 Napisati program kojim se paralelizuje izračunavanje proizvoda n -dimenzionalnog vektora skalarom. Korisnik unosi dimenziju vektora, elemente i skalar sa standardnog ulaza. Koristiti zasebne niti za operisanje sa određenim elementima vektora, broj niti treba da odgovara

broju procesora koji su na raspolaganju. Ne praviti novi vektor za smeštanje rezultata. Main nit treba samo da ispiše rezultujući vektor na standardni izlaz.

Zadatak 4.9 Napisati program kojim se paralelizuje izračunavanje skalarnog proizvoda dva n -dimenzionalna vektora. Korisnik unosi dimenziju vektora i njihove elemente sa standardnog ulaza. Main nit treba samo da ispiše rezultujući skalar na standardni izlaz, a za izračunavanje koristiti zasebne niti. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju.

Zadatak 4.10 Napisati program kojim se paralelizuje izračunavanje zbira elemenata dva niza dužine n ($[a_1 a_2 \dots a_n] + [b_1 b_2 \dots b_n] = [a_1 + b_1 a_2 + b_2 \dots a_n + b_n]$). Korisnik unosi elemente sa standardnog ulaza. Za smeštanje rezultata koristiti prvi niz. Main nit treba samo da ispiše rezultujući niz na standardni izlaz, a za izračunavanje koristiti zasebne niti. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju.

Zadatak 4.11 Napisati program koji proverava koji su elementi niza prosti brojevi i ispisuje ih na standardni izlaz. Korisnik unosi elemente sa standardnog ulaza. Za proveru da li su odgovarajući elementi niza prosti brojevi koristiti zasebne niti. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju.

Zadatak 4.12 Napisati program koji računa proizvod dve kvadratne matrice reda n koje korisnik unosi sa standardnog ulaza. Za izračunavanje skalarnih proizvoda odgovarajućih vrsta i kolona koristiti zasebne niti, dok main nit treba samo da ispiše rezultujuću matricu na standardni izlaz. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju.

4.1.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 4.13 Sve zadatke iz prethodnog odeljka rešiti korišćenjem Runnable interfejsa.

Zadatak 4.14 Napisati program koji proverava koji su elementi niza savršeni brojevi i ispisuje ih na standardni izlaz. Korisnik unosi elemente sa standardnog ulaza. Za proveru da li su elementi niza savršeni brojevi koristiti zasebne niti. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju. Savršenim se naziva prirodni broj kome je zbir pozitivnih delilaca različitih od sebe samog jednak tom broju ili, analogno, onaj broj n kojem je zbir delilaca $2n$. Primer savršenog broja: 28 ($1 + 2 + 4 + 7 + 14 = 28$).

Zadatak 4.15 Napisati program koji računa determinantu matrice reda 3 koju korisnik unosi sa standardnog ulaza. Koristiti zasebne niti za izračunavanje pomoćnih determinanti drugog reda, dok main nit treba samo da ispiše rezultujući skalar na standardni izlaz. Broj niti treba da odgovara broju procesora koji su na raspolaganju.

4.2 Zaključavanje, java katanci i uslovni redovi čekanja.

4.2.1 Uvodni primeri

Zadatak 4.16 Primer narušavanja integriteta podataka. Program demonstrira rad banke čiji transfer metod predstavlja kritičnu sekciju dok su klijenti niti koje izvršavaju prebacivanje novca sa jednog računa na drugi račun.

Zadatak 4.17 Zaključavanje kritične sekcije. Vrši se sinhronizacija niti klijenata da bi se obezbedila konzistentnost podataka, u ovom slučaju, ukupan saldo u banci.

Zadatak 4.18 Uсловni redovi čekanja za ulazak u kritičnu sekciju. Ne dozvoljavamo da klijenti koji ne poseduju dovoljnu količinu novca na računu izvrše transfer.

4.2.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 4.19 **čokoladni svet** Postoji veliko skladište čokolade koje ima 100 hiljada čokoladica. Pored skladišta postoje 4 prodavnice u koje može da se smesti najviše 1000 čokoladica.

Inicijalno su prazne. Postoji i 100 ljudi i svaki od njih na svakih 0.5 sec oseti potrebu za čokoladicom i odlazi do neke od nasumično odabrane prodavnice. Potom u prodavnici, ako je dostupno, uzme nasumično od 1 do 7 čokoladica. Brzo nakon toga ih pojedu, ali uvek zapamte koliko su dosad uzeli komada. Prodavnice se snabdevaju periodično iz skladišta na svakih 5 sec. One uvek uzmu toliko čokoladica da se dopune do maksimalnog kapaciteta. Modelovati sistem i pobrinuti se da u svakom momentu ukupna količina čokoladica u skladištu, prodavnicama i broj pojedenih komada bude 100 hiljada. Ispisavati promene stanja svake sekunde, koristiti odvojenu nit za ovo.

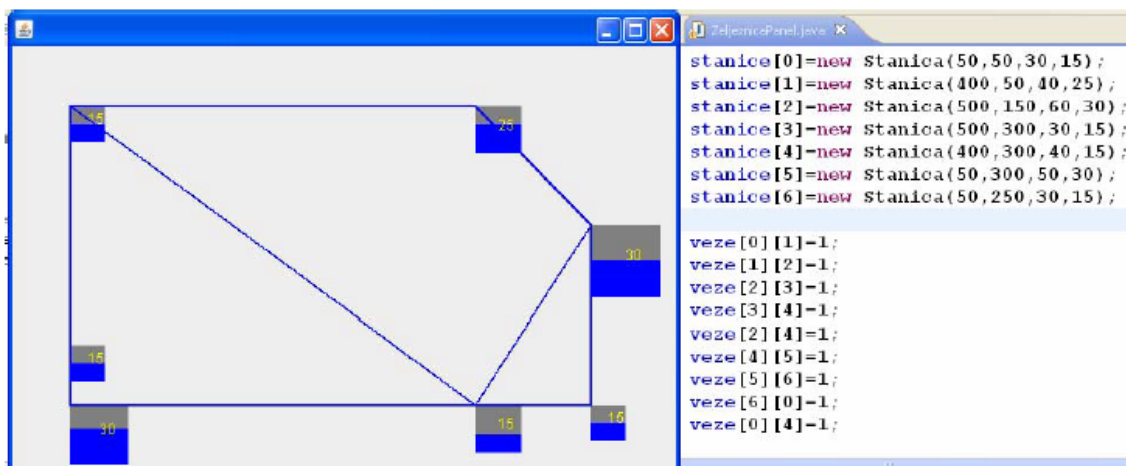
4.3 Grafički korisnički interfejs

Korisni linkovi:

- (a) <http://www.roseindia.net/java/example/java/awt/index.shtml>
- (b) <http://www.roseindia.net/tutorial/java/swing/JFrame.html>

4.3.1 Uvodni primer - železnička stanica

Zadatak 4.20 Železnica nudi usluge prevoza robe. Vozovi kreću iz date stanice u nasumičnu sledeću samo ako su ili potpuno puni, ili potpuno prazni. Tada u slučaju da su potpuno puni, pokušavaju da istovare svu svoju robu u prvoj sledećoj stanici, inače pokušavaju da napune svoje vagone do punog kapaciteta. Veza između svaka dva grada na mapi ima dva koloseka, tako da prugu ne treba gledati kao deljeni resurs. Sa druge strane, stanice su deljeni resursi, iz razloga što u datom momentu više vozova može čekati na robu u njoj. Stanice su raspoređene kao na slici ispod, a veze između njih su zadate matricom povezanosti. Potrebno je kreirati 5 vozova i inicijalno ih postaviti na različite polazne stanice. Vozovi će imati svoj kapacitet proizvoljno određen u opsegu od 5-10. Takođe, inicijalno su svi prazni, dakle, moraće da uzmu robu iz polazne stanice. Svaki voz treba implementirati kao zasebnu nit i grafički ga predstaviti kao pravougaonik (čija će dužina zavisiti od njegovog kapaciteta). Mehanizme čekanja kod vozova realizovati korišćenjem kondicionih listi. Trenutni kapacitet stanica prikazan je brojem, a potrebno je prikazati i odnos trenutnog stanja i kapaciteta.

Slika 4.1: Na slici je dat grafički prikaz železnice, a u kodu pored se mogu videti tačne koordinate, kapaciteti i trenutno stanje robe po stanicama, kao i matrica povezanosti stanica

4.3.2 Zadaci za samostalni rad sa rešenjima

Zadatak 4.21 Lanac ishrane U centralnom delu prozora nalazi se njiva sa kupusom, oko nje je livada. Godišnji prinos iznosi 10 glavica, a kako je ovo ubrzana simulacija, pretpostavimo da godina traje samo 10 sekundi. Ukoliko zec naiđe na njivu, on uglavnom pojede jednu, a ako je

baš jako gladan najviše dve glavice kupusa, nakon toga napušta njivu. Ako na njivi nema kupusa, zec čeka dok se situacija ne promeni. Zečiji algoritam kretanja je vrlo jednostavan, ukoliko naiđe na njivu ili zidove prozora, on se odbija pri čemu je izlazni ugao jednak ulaznom. Vuk se kreće na identičan način i njemu nije interesantna njiva. Međutim, ukoliko naiđe na zeca on će ga pojesti bez obzira gde se on nalazi, bilo na njivi, bilo na livadi. Napraviti okvir dimenzija 400 x 600 sa prozorom dimenzija 350 x 550 na kom je iscrtana zela njiva dimenzija 100 x 100 na sredini. Svaki zec je zasebna nit pri čemu je potrebno implementirati gore opisano kretanje, detektovanje ulaska u njivu, konzumaciju kupusa i blokiranje ukoliko ga nema dovoljno. Zec grafički izgleda kao plavi krug prečnika 10. Kreirati ukupno 20 zečeva van njive. Svaki vuk je zasebna nit sa gore opisanim kretanjem, pri čemu se on ne blokira se na njivi već samo prelazi preko nje. Vuk je grafički prikazan crnim krugom prečnika 40 i potrebno je da detektuje zeca kao objekat, a to je kada se dva kruga preseku. U tom momentu zec nestaje sa ekrana, tj. uklanja se iz kolekcije zečeva. Kreirati ukupno 2 vuka van njive. Njiva je jedini deljeni resurs i treba ga zaštititi korišćenjem semafora i liste čekanja u slučaju da nema dovoljno kupusa (primetiti da nema gornje granice, jer zečevi ne donose kupus, već ga samo uzimaju). Njiva je obnovljivi resurs, tako da i ona treba da bude nit, kako bi sa vremena na vreme povećavala količinu kupusa (10 glavica na svakih 10 sekundi).

4.3.3 Zadaci za vežbu

Zadatak 4.22 Gradilište Lokalna građevinska firma gradi četiri petospratnice. Petospratnice se grade na presecima stranica kvadrata dimenzija 500 x 500. Za svaku petospratnicu je obezbeđeno po 2 vozila, jedno za transport građevinskog materijala, a drugo za transport ostalih materijala. Prvo vozilo je kamion, a drugo veliki kombi. Razlika je u kapacitetu i brzini kretanja: kamion prenosi duplo više (10000 kg : 5000 kg), ali se krede duplo sporije od kombija (postaviti da je pomeraj za kamion duplo manji nego pomeraj za kombi). Građevinski materijal se nalazi u centralnom delu ekrana (na preseku dijagonalna kvadrata), dok se ostali materijali nalaze na obodu prozora desno i levo od centra gradilišta. Da bi se rad na zgradi odvijao regularno, potrebno je imati dovoljne količine građevinskog i ostalog materijala. Kada jednog materijala ponestane (potrebno je bar 100 kg građevinskog i 50 kg ostalog materijala) izgradnja stoji, u suprotnom se svake sekunde utroši po 100 kg jednog i 50 kg drugog materijala. Na skladištima građevinskog i ostalog materijala uvek ima dovoljno da se napuni kamion ili kombi, dakle tu ne postoji nikakvo čekanje. Za izgradnju jednog sprata potrebno je 20 tona materijala (10 građevinskog i 10 ostalog). Kada se zgrade završe vozila obustavljaju rad (implementirati listu čekanja ovde). Na početku svi kamioni su na skladištu građevinskog materijala i kreću svaki ka petospratnici za koju su zaduženi (oni se kreću po dijagonalama), predstaviti ih plavim kvadratima dimenzije 20. Kombiji (dva postavljena na levom skladištu ostalog materijala, a dva na desnom) se kreću po vertikalama svaki ka petospratnici za koju je zadužen, predstaviti ih zelenim kvadratima stranice 10. Vozila se, čim prebace materijal, vraćaju na skladište sa kog su pošli. Zgrade predstaviti kao kvadrate dimenzija 100 x 100 i ispisivati koliko je trenutno upotrebljeno građevinskog, a koliko ostalog materijala, kad je gradnja gotova, obojiti kvadrat u žuto.

Zadatak 4.23 Diskoteka Ekran dimenzija 500 x 500 je podeljen na dva dela, levi i desni iste širine. U levom delu se nalazi bankomat sa neograničenom količinom novca. Predstaviti bankomat kao pravougaonik dimanzija 50 x 50 na sredini leve ivice ekrana. Na celom desnom delu je diskoteka predstavljena pravougaonikom 250 x 500. U diskoteci je 100 ljudi, i svako ima slučajan broj novčanica od 200 dinara, i to ne manje od 5, a ne više od 20. Budući da vreme brzo prolazi, svako troši po jednu novčanicu od 200 dinara u sekundi. Algoritam kretanja čoveka je sledeći: ako nema novca, kreće se pravolinijski ka bankomatu i podiže još 1000 dinara. Ako neko već podiže novac u tom trenutku, čeka ga da završi (implementirati listu čekanja ovde). Ako je podigao novac, najkraćim putem se vraća u diskoteku, i potom se haotično kreće u njoj (na slučajan način birati smer kretanja, ali voditi računa da ne izlazi iz diskoteke). Ljude predstaviti crnim krugovima poluprečnika 5, koji su puni ako čovek ima novca, a prazni ukoliko mu je ponestalo novca.

5

Generičko programiranje

Potrebno je imati instaliran g++.

Literatura:

- (a) <http://www.generic-programming.org/>
- (b) <http://www.cplusplus.com/>

5.1 Osnove programskog jezika C++, šabloni funkcija

5.1.1 Uvodni primeri

Zadatak 5.1 Prvi c++ program.

Zadatak 5.2 Prostor imena. Mogući konflikti. Pisanje koda u okviru prostora imena.

Zadatak 5.3 Klasa Trougao.

Zadatak 5.4 Klasa Polinom.

Zadatak 5.5 Šabloni funkcija. Opcioni argumenti šablona funkcija.

Zadatak 5.6 Napisati šablone funkcija za određivanje:

- (a) zbira dva objekta
- (b) n-tostruke vrednosti nekog objekta
- (c) minimalne vrednosti dva objekta

Primeniti prethodne šablone na:

- (A) cele brojeve
- (B) realne brojeve
- (C) objekte klase Trougao
- (D) objekte klase Polinom

Zadatak 5.7 Napisati šablone funkcija za:

- (a) kreiranje niza tipa T dužine n date kao argument funkcije
- (b) učitavanje niza tipa T dužine n date kao argument funkcije
- (c) ispisivanje niza tipa T dužine n date kao argument funkcije
- (d) određivanje maksimuma niza tipa T dužine n sa podrazumevanom dužinom 2

Primeniti prethodne šablone na:

- (A) niz celih brojeva
- (B) niz realnih brojeve
- (C) niz objekata klase Osoba

5.1.2 Zadaci za vežbu

Zadatak 5.8 Napisati klasu Datum i u njoj obezbediti:

- (a) konstruktor sa podrazumevanim vrednostima (1.1.2017.)
- (b) pristupne metode
- (c) metod za izmenu datuma
- (d) metode za čitanje i ispisivanje datuma
- (e) aritmetičke operatore +, - i operatore poređenja <, ==, >

Zadatak 5.9 Napisati klasu KompleksanBroj i u njoj obezbediti:

- (a) konstruktor sa dva argumenta (realni i imaginarni deo) i podrazumevanim vrednostima (0,0)
- (b) pristupne metode
- (c) metod za izmenu kompleksnog broja
- (d) metode za čitanje i ispisivanje kompleksnog broja
- (e) aritmetičke operatore +, -, *
- (f) metod za određivanje modula
- (g) metod za određivanje argumenta

Zadatak 5.10 Napisati sledeće šablone funkcija:

- (a) Funkciju koja pronalazi maksimalni element u nizu.
- (b) Funkciju koja pronalazi minimalni element u nizu.
- (c) Funkciju koja pronalazi prosek niza.

Primeniti takve šablone funkcija nad nizovima:

- (A) Celobrojnih vrednosti
- (B) Realnih vrednosti
- (C) Trodimenzionih tačaka (kod tačaka udaljenost od (0,0,0) definise magnitudu, a po toj udaljenosti se dalje računa i prosek)

5.2 Šabloni klasa

5.2.1 Uvodni primeri

Zadatak 5.11 Šablon klasa Koordinate za predstavljanje koordinata tačaka u prostoru.

Zadatak 5.12 Pogledati za vežbu šablon klasu Niz i primenu šablona za pravljenje dinamičkog niza celih, realnih brojeva i koordinata.

Zadatak 5.13 Pogledati za vežbu šablon klasu Lista i primenu šablona za pravljenje liste celih, realnih brojeva i liste listi.

5.2.2 Zadaci za vežbu

Zadatak 5.14 Dopuniti šablon klasu Niz definicijom:

- (a) Funkcije koja briše element sa pozicije i ako takav postoji i vraća indikator uspešnosti operacije
- (b) Funkcije koja ubacuje element na poziciju i i vraća indikator uspešnosti operacije
- (c) Funkcije koja razmenjuje elemente na pozicijama i i j i vraća indikator uspešnosti operacije

Zadatak 5.15 Napraviti šablon od klase Polinom tako da koeficijenti mogu biti različitog tipa.

Zadatak 5.16 Koristeći šablon klasu Lista, napisati šablon klasu Skup koja kao podatak sadrži listu elemenata, ali ne dozvoljava duplikate i u toj klasi obezbediti:

- (a) Funkciju koja dodaje novi element u skup
- (b) Funkciju koja proverava da li neki element pripada skupu
- (c) Funkciju koja računa kardinalnost skupa
- (d) Funkcije za određivanje preseka, unije i razlike dva skupa

5.3 STL

5.3.1 Uvodni primeri

Zadatak 5.17 Korisnik unosi cene artikala sve dok ne unese 0 (0 je oznaka za kraj ulaza, ne čuva se u kolekciji). Koristeći pogodnu kolekciju iz STL-a za čuvanje cena, napisati program koji:

- (a) dodaje cene artikala u kolekciju u redosledu u kom stižu. Nakon učitavanja ispisati cenu svakog trećeg artikla počev od najnovijeg ka najstarijem.
- (b) dodaje cene artikala u kolekciju u obrnutom redosledu od onog u kom stižu. Nakon učitavanja cena (čiji se unos završava sa 0), korisnik dodatno unosi još jednu cenu, nakon čega treba obrisati sve artikle skuplje od unete cene i ispisati modifikovanu kolekciju.
- (c) dodaje cene artikala tako da neparne stavlja na početak, a parne na kraj kolekcije i tako do kraja ulaza. Ispisati dobijenu kolekciju i zbir unetih cena.
- (d) eliminiše duplikate cena iz unetog niza, a zatim ispisuje cene prvo u rastućem, a zatim i u opadajućem poretku.

Za vežbu zadatke rešiti i korišćenjem šablonske klase Niz i uporediti efikasnost izvršavanja u odnosu na korišćenje kolekcija iz STL-a.

Zadatak 5.18 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim podatke o n studenata u obliku *korisničko ime studenta sa alas-a prosek*. Nakon toga, korisnik unosi korisničko ime studenta čiji prosek želi da mu se prikaže. Ukoliko takav student ne postoji u bazi, omogućiti korisniku da doda podatke o tom studentu, a ukoliko postoji, prikazati trenutni prosek na standardni izlaz i omogućiti korisniku da promeni trenutni prosek za tog studenta. Koristiti pogodnu kolekciju iz STL-a za čuvanje podataka.

Zadatak 5.19 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim dva vektora, gde je prvi vektor dužine n i proizvoljnog tipa, a drugi vektor dužine $n-1$ i sačinjen je od stringova čije su vrednosti $+$ ili $-$. Napisati šablon funkciju za učitavanje u vektor proizvoljnog tipa, kao i za ispis proizvoljnog vektora i šablon funkciju koja prihvata dva vektora pomenutog formata i primenjuje operaciju sabiranja ili oduzimanja nad prvim vektorom i ispisuje dobijeni rezultat. Na primer, ako su učitani vektori: $462 - 34$ i $++-+$ dobiće se: $4 + 6 + 2 - (-3) + 4 = 19$. Testirati program nad vektorom celih i realnih brojeva. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.20 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava kvadratnu matricu reda n sačinjenu od objekata proizvoljnog tipa, a zatim ispisuje:

- (a) zbir elemenata matrice na glavnoj dijagonali.
- (b) maksimalni element matrice.
- (c) transponat učitane matrice.

Potrebno je napraviti šablon klasu *Matrica* sa odgovarajućim metodama. Za čuvanje elemenata matrice iskoristiti pogodnu kolekciju iz STL-a. Testirati program nad matricom celih i realnih brojeva i objekata klase *Trougao*. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.21 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim kolekciju dužine n proizvoljnog tipa, i menja je tako što nad svakim elementom kolekcije primenjuje unarnu transformaciju:

- (a) inkrementaciju.
- (b) dekrementaciju.
- (c) kvadriranje.

Napisati šablon funkciju za učitavanje i ispis proizvoljne kolekcije, kao i šablon funkciju koja menja kolekciju na pomenut način. Testirati program nad vektorom celih brojeva i listom realnih brojeva. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.22 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim kolekciju dužine n proizvoljnog tipa, i menja je tako što zadržava samo elemente koji ispunjavaju sledeći unarni uslov:

- (a) da su deljivi sa 3.
- (b) da nisu deljivi sa 5.
- (c) da su veci od 7.
- (d) da su manji od 11.

Napisati šablon funkciju za učitavanje i ispis proizvoljne kolekcije, kao i šablon funkciju koja menja kolekciju na pomenut način. Testirati uslove deljivosti/nedeljivosti nad vektorima celih brojeva, a poredbene uslove nad listama realnih brojeva. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.23 Uopštavanje prethodnog zadatka: Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim kolekciju dužine n proizvoljnog tipa i menja kolekciju tako što zadržava samo elemente koji ispunjavaju unarni uslov:

- (a) da su deljivi sa dodatno učitanim celim brojem.
- (b) da su veci od dodatno učitano realnog broja.

Napisati šablon funkciju za učitavanje i ispis proizvoljne kolekcije, kao i šablon funkciju koja menja kolekciju na pomenut način. Testirati uslov deljivosti nad vektorom celih brojeva, a poredbeni uslov nad listom realnih brojeva. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.24 Napisati program koji sa standardnog ulaza učitava pozitivan ceo broj n , a zatim kolekciju dužine n proizvoljnog tipa i ispisuje elemente kolekcije koji su rešenja linearne jednačine sa realnim koeficijentima koji se dodatno učitavaju. Ispisati i broj pronađenih rešenja u kolekciji. Napisati šablon funkciju za učitavanje i ispis proizvoljne kolekcije, kao i šablonski funkcional pod nazivom *Linear* koji pri kreiranju prihvata dva realna argumenta a i b , odnosno koeficijente linearne jednačine $a*x+b=0$. Testirati program nad vektorom celih i realnih brojeva. Pretpostaviti da su ulazni podaci u ispravnom formatu.

Zadatak 5.25 Program učitava podatke o prodavnici u sledećem formatu, broj vrsta artikala, a zatim za svaki artikal ime (pretpostaviti da je jedinstveno), količinu i cenu. Prikazati redovne cene i stanje u prodavnici za sve artikle, a zatim prikazati i cene artikala za vreme akcije - popusta od 10% na sve. Implementirati odgovarajuću šablon funkciju iz biblioteke `algorithm` za modifikovanje kolekcije sa podacima o prodavnici na traženi način.

Zadatak 5.26 Modifikovati prethodni program ako se akcijski popust (u procentima) unosi kao vrednost sa standardnog ulaza. Ukoliko je uneta vrednost veća od 50, podrazumevano primeniti akciju u pola cene. Napisati odgovarajući funkcional pod nazivom `Akcija` koji za argument prihvata vrednost popusta koji treba da se obračuna za sve artikle.

Zadatak 5.27 Program učitava podatke o prodavnici u sledećem formatu, broj vrsta artikala, a zatim imena svih artikala, pa nakon toga raspoloživu količinu za sve artikle u odgovarajućem redosledu. Prikazati stanje u prodavnici za sve artikle. Zatim za one artikle kojih nema dovoljno na stanju (minimalno 100), postaviti količinu na 100 i prikazati novo stanje u prodavnici. Implementirati odgovarajuću šablon funkciju iz biblioteke `algorithm` za modifikovanje kolekcije sa podacima o prodavnici na traženi način.

Zadatak 5.28 Modifikovati prethodni program ako se minimalna količina za artikle unosi kao vrednost sa standardnog ulaza. Ukoliko je uneta vrednost veća od 100, podrazumevano postaviti količinu na 100. Napisati odgovarajući funkcional pod nazivom `Dopuna` koji za argument prihvata vrednost koju treba postaviti kao novu količinu za artikle kojih nema dovoljno na stanju.

5.3.2 Zadaci za vežbu

Zadatak 5.29 Za vežbu implementirati preostale šablone definisane u STL biblioteci `algorithm`. <http://www.cplusplus.com/reference/algorithm/>